

Tisková zpráva

Důvěra vybraným politikům v mezinárodním kontextu – podzim 2023

- ⊙ Nejvyšší podíl důvěry šetření ukázalo u Z. Čaputové (52 %), nejvíce nedůvěřujících bylo u V. Putina (82 %).
- ⊙ Oproti jaru roku 2022 vzrostla nedůvěra a případně poklesla důvěra s jedinou výjimkou u všech sledovaných politiků, nejvýrazněji v případě V. Zelenského, E. Macrona, J. Bidena, Z. Čaputové, U. von der Leyenové a O. Scholze.

Zpracoval:

Jan Červenka

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 586; e-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz



V šetření, které se v období od konce září do začátku prosince 2023 uskutečnilo v rámci kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM, byla respondentům položena otázka zjišťující důvěru k vybraným politikům v mezinárodním kontextu¹.

Tabulka 1: Důvěra k vybraným politickým osobnostem (v %)

	spíše důvěřuje	spíše nedůvěřuje	nezná	neví	rozdíl +/-
Zuzana Čaputová	52 (-8)	35 (+17)	6	7	+17
Emmanuel Macron	33 (-9)	45 (+18)	11	11	-12
Volodymyr Zelenskyj	28 (-21)	62 (+30)	4	6	-34
Viktor Orbán	27	44 (+6)	19	10	-17
Andrzej Duda	26	27 (+7)	35	12	-1
Joe Biden	24 (-12)	62 (+17)	5	9	-38
Olaf Scholz	20	34 (+15)	36	10	-14
Ursula von der Leyenová	20 (-8)	42 (+15)	30	8	-22
Jens Stoltenberg	17	24 (+8)	50	9	-7
Rishi Sunak	14	17	62	7	-3
Vladimir Putin	12	82	2	4	-70
Antonio Guterres	10	20 (+9)	59	11	-10
Recep Tayyip Erdogan	6	50 (+13)	34	10	-44
Alexandr Lukašenko	6	75 (+4)	11	8	-69

Pozn.: Politici jsou seřazeni sestupně podle podílu důvěřujících. Údaj v závorce představuje změnu oproti poslednímu šetření, pokud tato změna byla statisticky významná.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 28. 9. – 4. 12. 2023, 913 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Do výzkumu byly zahrnuty jak významné osobnosti světové politiky a aktéři významných událostí z poslední doby, tak někteří nejvyšší ústavní činitelé středoevropského regionu (viz tabulku 1). Nejvyšší podíl důvěry mezi zkoumanými politiky získala slovenská prezidentka Zuzana Čaputová, jíž „spíše důvěřovalo“ 52 % dotázaných a 35 % jí „spíše nedůvěřovalo“ a která byla jedinou ze zkoumaných politických osobností, u níž důvěra převažovala nad nedůvěrou. U ostatních sledovaných politiků podíl nedůvěřujících převyšoval velikost podílu důvěřujících, i když v případě polského prezidenta Andrzeje Dudy a britského premiéra Rishiho Sunaka statisticky pouze nevýznamně. Za Zuzanou Čaputovou pak na druhém místě skončil francouzský prezident Emmanuel Macron, kterému „spíše důvěřovalo“ 33 % dotázaných a 45 % mu „spíše nedůvěřovalo“. Na třetím místě se objevil ukrajinský prezident Volodymyr Zelenskyj, jemuž „spíše důvěřovalo“ 28 % dotázaných a 62 % mu „spíše nedůvěřovalo“. Jako čtvrtý v pořadí se s nepatrným

¹ Znění otázky: „Přečtu Vám jména některých politiků. U každého mi prosím řekněte, zda mu důvěřujete nebo nedůvěřujete, či neumíte posoudit. Případně zda tohoto politika neznáte.“

odstupem umístil maďarský premiér Viktor Orbán, u kterého podíl důvěřujících tvořil 27 % a podíl nedůvěřujících činil 44 %. Za ním opět s nevýznamnými odstupy v podílu důvěry následují polský prezident Andrzej Duda (26 % důvěřuje, 27 % nedůvěřuje) a americký prezident Joe Biden (24 % důvěřuje, 62 % nedůvěřuje). Po nich s pětinným podílem důvěry následují německý kancléř Olaf Scholz (20 % důvěřuje, 34 % nedůvěřuje) a předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová (20 % důvěřuje, 42 % nedůvěřuje). Jen šestina (17 %) české veřejnosti důvěřuje generálnímu tajemníkovi NATO Jensi Stoltenbergovi při téměř čtvrtinovém podílu nedůvěřujících (24 %). Sedmina (14 %) dotázaných důvěřuje britskému premiérovi Rishimu Sunakovi, šestina (17 %) mu nedůvěřuje. Jen o málo více než desetina (12 %) občanů důvěřuje ruskému prezidentovi Vladimíru Putinovi, a to při podílu nedůvěry převyšujícím hladinu čtyř pětín (82 %). Rovná desetina (10 %) dotázaných důvěřuje generálnímu tajemníkovi OSN Antoniu Guterresovi, pětina (20 %) mu nedůvěřuje. Nejmenší podíly důvěry o velikosti 6 % šetření zaznamenalo u tureckého prezidenta Recepta Tayyipa Erdogana, kterému polovina (50 %) oslovených nedůvěřuje, a u běloruského prezidenta Aleksandra Lukašenka, jemuž nedůvěřují tři čtvrtiny (75 %) respondentů.

Tabulka 2: Důvěra/nedůvěra k vybraným politickým osobnostem – časové srovnání (v %)

	XI/12	IV/14	XII/15	XII/16	IV/18	XII/18	XI/19	XI-XII/21	III-V/22	X-XI/23
Z. Čaputová	*	*	*	*	*	*	54/18	64/16	60/18	52/35
E. Macron	*	*	*	*	26/35	31/43	34/42	41/33	42/27	33/45
V. Zelenskyj	*	*	*	*	*	*	12/26	*	49/32	28/62
V. Orbán ²	6/17	8/20	27/19	27/18	25/26	34/24	31/27	28/37	26/38	27/44
A. Duda	*	*	15/15	8/16	11/20	20/20	20/22	24/25	24/20	26/27
J. Biden	*	*	*	*	*	*	*	29/42	36/45	24/62
O. Scholz	*	*	*	*	*	*	*	*	23/19	20/34
U. von der Leyenová	*	*	*	*	*	*	15/20	21/34	28/27	20/42
J. Stoltenberg	*	*	7/13	4/12	5/12	7/17	10/17	9/15	18/16	17/24
R. Sunak	*	*	*	*	*	*	*	*	*	14/17
V. Putin ³	14/68	11/81	24/64	23/64	19/66	19/67	20/69	15/70	10/84	12/82
A. Guterres	*	*	*	*	4/13	6/14	8/17	6/16	8/11	10/20
R. T. Erdogan	*	*	1/25	2/38	2/39	5/43	6/51	4/43	7/37	6/50
A. Lukašenko ⁴	*	*	7/58	*	*	*	*	*	5/71	6/75

Poznámka: Položky seřazeny sestupně podle podílu důvěřujících v aktuálním šetření. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nezná“ a „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Z hlediska samotného podílu nedůvěřujících nejhůře vnímanými politiky jsou ruský prezident Vladimír Putin a běloruský prezident Aleksandr Lukašenko. Výrazná nadpoloviční většina nedůvěřuje ještě i americkému prezidentovi Joe Bidenu a ukrajinskému prezidentovi Volodymyrovi Zelenskému. U pátého v pořadí z tohoto úhlu pohledu Recepta Tayyipa Erdogana je podíl nedůvěry přesně poloviční, více než dvoupětinové jsou podíly nedůvěry ještě i v případě Emmanuela Macrona, Viktora Orbána a Ursuly von der Leyenové.

V časovém srovnání, které nabízí tabulka 2, můžeme vidět oproti minulému šetření z jara 2022 více či méně výrazný nárůst nedůvěry, případně i pokles důvěry u všech opakovaně zkoumaných politiků s výjimkou V. Putina, u něhož se hodnocení významně nezměnilo. Nejvýrazněji se v porovnání s jarem 2022 zhoršilo hodnocení V. Zelenského, v jehož případě podíl nedůvěřujících vzrostl o 30 procentních bodů a podíl důvěřujících o 21 procentních bodů poklesl. Výrazné, i když v porovnání se Zelenským méně dramatické posuny ve směru zhoršení hodnocení, se objevily u E. Macrona (nárůst nedůvěry o 18 procentních bodů, pokles důvěry o 9 procentních bodů), J. Bidena (nárůst nedůvěry o

² V listopadu 2010 Viktoru Orbánovi důvěřovalo 6 % dotázaných a 14 % mu nedůvěřovalo a v listopadu 2011 mu 6 % důvěřovalo a 20 % nedůvěřovalo.

³ V roce 2004 v květnu V. Putinovi důvěřovalo 26 % dotázaných a 47 % mu nedůvěřovalo, v listopadu téhož roku mu důvěřovalo 22 % respondentů, 58 % mu nedůvěřovalo, v září 2006 mu důvěřovalo 23 % dotázaných a 55 % mu nedůvěřovalo, v září 2008 mu 20 % důvěřovalo a 62 % mu nedůvěřovalo, v listopadu 2009 mu 20 % důvěřovalo a 63 % nedůvěřovalo, v listopadu 2010 mu 20 % důvěřovalo a 61 % nedůvěřovalo, v dubnu 2011 mu 22 % důvěřovalo a 62 % nedůvěřovalo a v listopadu 2011 mu 15 % důvěřovalo a 68 % nedůvěřovalo.

⁴ V listopadu 2004 A. Lukašenkovi důvěřovalo 7 % dotázaných a 58 % mu nedůvěřovalo, v září 2006 mu důvěřovalo 8 % dotázaných a 58 % mu nedůvěřovalo a v září 2008 mu 10 % důvěřovalo a 58 % mu nedůvěřovalo.

17 procentních bodů, pokles důvěry o 12 procentních bodů), Z. Čaputové (nárůst nedůvěry o 17 procentních bodů, pokles důvěry o 8 procentních bodů), U. von der Leyenové (nárůst nedůvěry o 15 procentních bodů, pokles důvěry o 8 procentních bodů) a O. Scholze (nárůst nedůvěry o 15 procentních bodů). O 13 procentních bodů se zvýšil podíl nedůvěřujících v případě R. T. Erdogana, o 9 procentních bodů v případě A. Guterrese, o 8 procentních bodů v případě J. Stoltenberga, o 7 procentních bodů v případě A. Dudy, o 6 procentních bodů v případě V. Orbána a o 4 procentní body v případě A. Lukašenka.

Podrobnější analýza ukázala, že muži v porovnání s ženami kritičtěji hodnotí U. von der Leyenovou a příznivěji V. Orbána. Lidé ve věku od 60 let výše relativně více nedůvěřují nebo méně důvěřují Z. Čaputové, U. von der Leyenové nebo O. Scholzovi a více důvěřují V. Orbánovi či V. Putinovi. Mladí lidé ve věku do 29 let více důvěřují V. Zelenskému. Absolventi vysokých škol ve zvýšené míře důvěřují J. Bidenovi, Z. Čaputové, R. Sunakovi, U. von der Leyenové, O. Scholzovi, J. Stoltenbergovi a V. Zelenskému, naopak více nedůvěřují R. T. Erdoganovi, V. Orbánovi a V. Putinovi.

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	Naše společnost, v23-10
Realizátor:	Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Projekt:	Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR
Termín terénního šetření:	28. 9. - 4. 12. 2023
Výběr respondentů:	Kvótní výběr
Kvóty:	Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání
Vážení dat:	Vzdělání X NUTS2, věk X NUTS2, pohlaví X kraj, velikost místa bydliště X věk, vzdělání X věk
Zdroj dat pro kvótní výběr a vážení dat:	Český statistický úřad
Reprezentativita:	Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let
Počet dotázaných:	913
Počet tazatelů:	93
Metoda sběru dat:	Osobní rozhovor tazatele s respondentem - dotazování CAPI
Výzkumný nástroj:	Standardizovaný dotazník
Otázky:	PI.2m
Kód tiskové zprávy:	pm231218
Zveřejněno dne:	18. prosince 2023
Zpracoval:	Jan Červenka

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.
